

## БІБЛІАГРАФІЧНЫЯ СПАСЫЛКІ

1. Барадулін, Р. І. Маўчанне перуна. Мн.: Мастацкая літаратура, 1986.
2. Барадулін Р. І. Дзённікі і запісы. Вып. 4 : 1983–1988. Мінск: Кнігазбор, 2017.
3. Киселёв, К.В. Записки советского дипломата. М.: Политиздат, 1974.
4. Шамякін, І.П. Два месяцы ў Нью-Ёрку / І.П. Шамякін // Полымя. – 1964. – №4. – С. 112–133.

## ДЫПЛАМАТЫЯ І МІЖНАРОДНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА Ў ВОБЛАСЦІ КЛІМАТЫЧНАЙ ПАЛІТЫКІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

*Г.А. Астрога*

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, пр. Незалежнасці, 4  
220030, г. Мінск, Беларусь, astroga@bsu.by*

Артыкул прысвечаны фарміраванню і рэалізацыі кліматычнай палітыкі Рэспублікі Беларусь і міжнароднаму супрацоўніцтву ў сферы абароны клімату на нацыянальным і глабальным узроўнях. У ёй аналізуецца кліматычнае законодаўства і паэтапныя крокі айчынай кліматычнай дыпламатыі, міжнароднае кліматычнае супрацоўніцтва Беларусі, разглядаюцца асноўныя праграмы і меры, якія прымае дзяржава ў галіне абароны клімату ды адаптацыі да яго змяненняў.

**Ключавыя словы:** праблема змянення клімату; міжнароднае супрацоўніцтва; Рамачная канвенцыя ААН аб змяненні клімату; Кіюцкі пратакол; Парыжскае пагадненне; кліматычная палітыка Беларусі, кліматычнае законодаўства.

## DIPLOMACY AND INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF CLIMATE POLICY OF THE REPUBLIC OF BELARUS

*G.A. Astroga*

*Belarusian State University, 4, Nezhalazhasci  
220030, Minsk, Belarus, astroga@bsu.by*

The article is devoted to the formation and implementation of the climate policy of the Republic of Belarus and international cooperation in the field of climate protection on the national and global levels. It analyzes the climate legislation and gradual steps of domestic climate diplomacy and international climate cooperation of Belarus. It considers

the main programmes and measures that the state takes in the field of climate protection and adaptation to its changes.

**Key words:** climate change; international cooperation; the Framework Convention on Climate Change; the Kyoto protocol; Paris climate agreement; the climate policy of the Republic of Belarus; the climate policy norms of Belarusian legislation in climate change.

Сёння ўжо мала хто сумняваецца ў рэальнасці пагрозы, якую нясе за сабой глабальнае змяненне клімату, якое стала сапраўдным выклікам чалавецтву. Нягледзячы на тое, што клімат змяняўся на працягу ўсёй гісторыі існавання Зямлі пад уздзеяннем натуральных прычын, яго сучасныя змены па сваёй інтэнсіўнасці не маюць сабе роўных.

Праблема змены клімату хоць і з'яўляецца па сваёй сутнасці экалагічнай, прэтэндуе на званне мегапраблемы на ўвазе яе асаблівай актуальнасці і комплекснага характару, і займае ключавое месца ў сусветнай палітычнай парадку дня. Задачы па абароне клімату, забеспячэнні кліматычнай бяспекі вырашаюцца праз рэалізацыю кліматычнай палітыкі як на міжнародным, так і на нацыянальным узроўнях.

Айчынным даследчыкі пакуль яшчэ малая удзялялі увагі тэме кліматычнай палітыцы і міжнароднаму супрацоўніцтву ў гэтай сферы, алё нельга не адзначыць грунтоўны навуковы артыкул па даннай тэме А. П. Рубо.

Кліматычную палітыку або палітыку ў галіне змены клімату можна вызначыць як комплекс мер па прадухіленні і змякчэнні ўздзеяння на клімат і адаптацыю да зменаў клімату.

На міжнародным узроўні прававой асновай кліматычнай палітыкі выступаюць наступныя дакументы: Рамачная канвенцыя Арганізацыі Аб'яднаных Нацый аб змяненні клімату ад 9 мая 1992 г. (далей - РКЗК ААН), Кіецкі пратакол да яе ад 11 снежня 1997 г., а таксама прынятае 12 снежня 2015 года Парыжскае пагадненне, якое прыйшло на змену Кіецкаму пратаколу з 2020 года [1, с. 2].

Рэспубліка Беларусь падпісала РКЗК ААН 11 чэрвеня 1992 г. і ратыфікавала яе 11 мая 2000 г., стаўшы паўнапраўным бокам Канвенцыі. У Канвенцыі былі дадзены азначэнні такім найважнейшым паняццям, як «змена клімату», «кліматычная сістэма», «выкіды», «парніковыя газы»; замацаваныя асноватворныя прынцыпы, кіруючыся якімі Бакі Канвенцыі павінны абараняць кліматычную сістэму; прадугледжаны найважнейшыя абавязацельствы, якія бяруць на сябе Боку Канвенцыі. У Кіецкім пратаколе былі ўсталяваныя механізмы рэгулявання ўздзеяння на клімат, вызначылі для кожнай прамыслова развітай краіны дапушчальны аб'ём выкідаў парніковага газу [2, с. 170]. Беларусь

падпісала дакумент аб далучэнні да Кіёцкага пратакола 26 жніўня 2005 г. і 24 лістапада 2005 г. стала бокам пратакола [3, с. 237].

Найноўшым дакументам у галіне міжнароднага прававога рэгулявання абароны клімату з'яўляецца Парыжскае пагадненне, прынятае 12 снежня 2015 г., якое накіравана на рэалізацыю рэзалюцыі Генеральнай Асамблеі ААН "Пераўтварэнне нашага свету: Парадак дня ў галіне ўстойлівага развіцця да 2030 года», і на падтрымку аднаўляльных крыніц энергіі,» з'яўляецца "эканомікай, змякчэнне наступстваў змены клімату і адаптацыю да зменлівага клімату [4]. Найважнейшай мэтай Пагаднення з'яўляецца ўмацаванне глабальнага рэагавання на пагрозу змены клімату ў кантэксце ўстойлівага развіцця і намаганняў па выкараненні галечы, у тым ліку з дапамогай: ўтрымання прыросту глабальнай сярэдняй тэмпературы нашмат ніжэй 2°C звыш даіндустрыяльных узроўняў і дадатку намаганняў у мэтах абмежавання росту тэмпературы да 1,5°C, прызнаючы, што гэта значна скараціць рызыкі і ўздзеянне змены клімату, а таксама павышэнне здольнасці адаптавацца да неспрыяльных уздзеянняў змены клімату [5, с. 3]. Неад'емнай часткай гэтага пагаднення з'яўляюцца меркаваныя нацыянальна-вызначаныя ўклады Бакоў Канвенцыі, якія будуць з'яўляцца абавязацельствамі для краін. Лістом ад 2015/09/25 №12-9-5 / 1455-вн Міністэрства ўнесла ў сакратарыят Канвенцыі меркаваны нацыянальна - вызначаны ўклад Рэспублікі Беларусь [6]. Першае глабальнае падвядзенне вынікаў па пагадненні адбудзецца ў 2023 г., і затым кожныя пяць гадоў.

7 красавіка 2016 г. падпісаны ўказ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 131 " аб міжнародным Дагаворы», у адпаведнасці з якім беларускі бок у асобе міністра замежных спраў У. У. Макея падпісаў Парыжскае пагадненне 22 красавіка 2016 года ў г. Нью-Ёрку.[7] Беларусь адной з першых уручыла Генеральнаму сакратару ААН дакументы аб далучэнні да Парыжскага пагаднення, стаўшы 30 бокам, і тым самым афіцыйна ўзяла на сябе міжнародныя абавязацельствы па скарачэнні выкідаў парніковых газаў. З'яўляючыся бокам Парыжскага пагаднення, Беларусь зможа прымаць удзел у міжнародных механізмах устойлівага развіцця. Як адзначыў міністр замежных спраў в. В. Макей: «Беларусь узяла на сябе абавязацельства забяспечыць да 2030 года скарачэнне выкідаў парніковых газаў не менш чым на 28% да ўзроўню 1990 года. Мы можам і гатовыя зрабіць больш. Для гэтага супрацоўніцтва ў рамках Парыжскага пагаднення варта пабудаваць такім чынам, каб кожны ўдзельнік Працэсу добрасумленна выконваў узятыя абавязацельствы і меў стымулы, якія заахвочваюць да дадатковых ініцыятыўных дзеянняў па паляпшэнні клімату і мерам па адаптацыі... Беларусь, якая падпісала Парыжскае

пагадненне, усведамляе адказнасць гэтага кроку і працягне быць донарам кліматычнай бяспекі ...Парыжскае пагадненне стварае аснову для развіцця новай «зялёнай эканомікі», заснаванай на новых перадавых тэхналогіях... таму мы лічым, што наша далучэнне да гэтага пагаднення павінна даць штуршок і эканамічнаму развіццю дзяржавы.» [8].

Кліматычная палітыка Рэспублікі Беларусь праводзіцца шэрагам дзяржаўных і недзяржаўных інстытутаў, у тым ліку і пры ўдзеле міжнародных арганізацый, якія ўзаемадзейнічаюць паміж сабой у працэсе ажыццяўлення. Неабходна адзначыць, што міжнароднае супрацоўніцтва Беларусі ў сферы абароны клімату з'яўляецца па сутнасці краевугольным каменем вырашэння гэтай глабальнай праблемы.

Асноўнымі суб'ектамі дзяржаўнай кліматычнай палітыкі з'яўляюцца Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, урад, Парламент. Галоўным каардынатарам у галіне кліматычнай палітыкі выступае Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя. У сувязі з маштабнасцю і комплекснасцю праблемы важную ролю ў фарміраванні і рэалізацыі кліматычнай палітыкі выконваюць Савет Міністраў, мясцовыя распарадчыя і выканаўчыя органы краіны, Міністэрства замежных спраў, Міністэрства энергетыкі, Міністэрства эканомікі, Міністэрства лясной гаспадаркі, Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання, Міністэрства адукацыі, Міністэрства фінансаў, а таксама Нацыянальная акадэмія навук, Рэспубліканскае навукова-даследчае ўнітарнае прадпрыемства «Бел ніцма «Экалогія», Дэпартамент па энергаэфектыўнасці Дзяржстандарту і інш ведамства. Створана і дзейнічае міжведамасная рабочая група па праблемах змянення клімату, для падрыхтоўкі справаздачных дакументаў прыцягваюцца нацыянальныя эксперты ў галіне клімату.

Адлюстраванне дзейнасці Рэспублікі Беларусь у сферы кліматычнай палітыкі можна ўбачыць і ў рэгулярных справаздачных дакументах, такіх як двухгадовы даклады і нацыянальныя паведамленні, якія распрацоўваюцца і прадастаўляюцца ў адпаведнасці з абавязацельствамі па Рамачнай канвенцыі ААН аб змяненні клімату. У прыватнасці, Нацыянальныя паведамленні бакоў прадастаўляецца 1 раз у 4 гады, нацыянальны даклад аб кадастры антрапагенных выкідаў з крыніц і абсорбцыі паглынальнікамі парніковых газаў – штогод, двухгадовы справаздачу 1 раз у 2 гады [9, С. 5].

Як ужо было сказана вышэй, найважнейшым напрамкам у рэалізацыі пастаўленых задач з'яўляецца міжнароднае супрацоўніцтва ў галіне змянення клімату, якое ажыццяўляецца з такімі міжнароднымі арганізацыямі і саюзнымі арганізацыйнымі структурамі як праграма ААН па развіцці ў Беларусі, Праграма ААН па навакольным асяроддзі,

Еўрапейская эканамічная камісія ААН, Арганізацыя эканамічнага супрацоўніцтва і развіцця, арганізацыя па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе, міжурадавая група экспертаў па змяненні клімату, Сусветная метэаралагічная арганізацыя, Глобальная сістэма назіранняў за кліматам, Сусветная праграма даследавання клімату, Міждзяржаўны экалагічны савет СНД, Камітэт Саюзнай дзяржавы па гідраметэаралогіі і маніторынгу забруджвання прыроднага асяроддзя. Рэалізуецца праграма "развіццё сістэмы гідраметэаралагічнай бяспекі Саюзнай дзяржавы на 2017-2021 гады", па гэтай праграме распрацаваны рэкамендацыі па адаптацыі да змены клімату для будаўнічай і энергетычнай галін эканомікі ў Віцебскай, Магілёўскай і Гомельскай абласцях.[10] На працягу 2010-2016 гадоў рэалізавана больш за 20 праектаў міжнароднай тэхнічнай дапамогі, прысвечаных пытанням энергаэфектыўнасці, энергазберажэння, ўстойлівага кіравання тарфянікамі, скарачэння выкідаў вугляроду і адаптацыі да зменаў клімату. Рэспубліка Беларусь прымае ўдзел у сумесных праектах з Федэральнай службай па гідраметэаралогіі і маніторынгу навакольнага асяроддзя Расійскай Федэрацыі (Расгідраметам) [11, с.18].

У траўні 2019 г. Беларусь далучылася да новай рэгіянальнай ініцыятыве ЕС-EU4Climate, праекту, накіраванаму на барацьбу з змяненнем клімату. Праект накіраваны на аказанне падтрымкі шасці Усходнім краінам-суседзям ЕС (Арменіі, Азербайджану, Беларусі, Грузіі, Рэспубліцы Малдова і Украіне) у распрацоўцы і рэалізацыі палітыкі, з улікам абавязацельстваў, узятых на сябе краінамі-удзельніцамі Парыжскага пагаднення па клімаце, пагадненнямі аб асацыяцыі і партнёрстве з ЕС, у рамках «20 вынікаў да 2020 года» Усходняга партнёрства і парадку дня ААН у галіне ўстойлівага развіцця на перыяд да 2030 года. Агульная сума фінансавання праекта для Беларусі склала 1, 1млн. Еўра, тэрмін рэалізацыі-2019-2022 гг. праект закліканы аказаць дапамогу ўраду Рэспублікі Беларусь у рэалізацыі абавязацельстваў краіны па скарачэнні выкідаў парніковых газаў і ўстойліваму да змены клімату развіццю ў адпаведнасці з Парыжскім пагадненнем. Праект, які фінансуецца ЕС і рэалізуецца Праграмай развіцця ААН (ПРААН), грунтуецца на вопыце ў распрацоўцы і кіраванні кліматычнай Палітыкай на рэгіянальным і нацыянальным узроўнях.[12]

Такім чынам, з улікам прынятых абавязацельстваў, стратэгічнай мэтай палітыкі Рэспублікі Беларусь у галіне клімату з'яўляецца забеспячэнне бяспечнага і ўстойлівага развіцця краіны пры мінімальна магчымым узроўні выкідаў парніковых газаў, прымаючы пад увагу эканамічны, экалагічны і сацыяльны аспекты развіцця ва ўмовах

зменлівага клімату і магчымасці ўзнікнення адпаведных пагроз і выклікаў. А на перадавой гэтай працы стаіць дыпламатыя, якая з'яўляецца найважнейшым правадніком стратэгіі ў кліматычнай палітыцы.

#### БІБЛІАГРАФІЧНЫЯ СПАСЫЛКІ

1. Лаевская, Е.В. Состояние и перспективы формирования климатического законодательства Республики Беларусь / Е.В. Лаевская // Право в современном белорусском обществе: сб. науч. тр. / Нац. центр законодательства и правовых исследований Респ. Беларусь; редкол.: Н.А. Карпович (гл. ред.) [и др.]. - Минск: СтройМедиаПроект, 2016. - Вып. 11 - С. 362- 371. - Режим доступа: <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/202072/1/362-371.pdf> - Дата доступа: 30.08.2020

2. Горелова А.А., Федорцова Л. А. Правовое регулирование охраны климата/ А. А. Горелова, Л. А. Федорцова // Материалы XX Международной научной конференции молодых ученых, Минск, 13–14 апр. 2017 г. – Минск: ГИУСТ БГУ, 2017. – С. 170. - Режим доступа: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/178473> - Дата доступа: 30.08.2020

3. Рубо О.П. Международное сотрудничество в сфере изменения климата и позиция Республики Беларусь/ О.П. Рубо // Актуальные проблемы международных отношений и глобального развития – Вып. 3. – 2015 – С. 233-245. - Режим доступа: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/148203>- Дата доступа: 20.07.2020

4. Парижское климатическое соглашение. Режим доступа: <http://www.minpriroda.gov.by/ru/paris-ru/>- Дата доступа: 20.07.2020

5. Парижское соглашение. Организация Объединённых Наций 2015 год. 32 с.- Режим доступа: [http://unfccc.int/files/essential\\_background/convention/application/pdf/russian\\_paris\\_agreement.pdf](http://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/russian_paris_agreement.pdf)- Дата доступа: 20.07.2020

6. Предполагаемый национально- определяемый вклад Республики Беларусь/Парижское Соглашение по климату.- Режим доступа: [http://www4.unfccc.int/Submissions/INDC/Published%20Documents/Belarus/1/Belarus\\_I\\_NDC\\_Rus\\_25.09.2015.pdf](http://www4.unfccc.int/Submissions/INDC/Published%20Documents/Belarus/1/Belarus_I_NDC_Rus_25.09.2015.pdf)- Дата доступа: 20.07.2020

7.Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 09.04.2016, УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 7 апреля 2016 г. № 131 О международном договоре.- Режим доступа: [https://www.pravo.by/upload/docs/op/P31600131\\_1460149200.pdf](https://www.pravo.by/upload/docs/op/P31600131_1460149200.pdf)-Дата доступа: 30.09.2020

8. Почему Беларусь одной из первых стран ратифицировала Парижское соглашение по климату? - Режим доступа: <https://news.un.org/ru/audio/2016/09/1035981>- Дата доступа: 30.09.2020

9. Политика и меры в области изменения климата в Республике Беларусь. Круглый стол «Смягчение последствий изменения климата и меры по адаптации в Республике Беларусь» Проект ГЭФ-ПРООН «Подготовка Седьмого национального сообщения по реализации Рамочной конвенции Организации Объединенных Наций об изменении климата и Третьего двухгодичного отчета Республики Беларусь» 20 декабря 2019 года БГУ - Вавилонская О.Н.- Режим доступа: [http://ecoinv.by/images/novosti/Politics\\_and\\_measures.pdf](http://ecoinv.by/images/novosti/Politics_and_measures.pdf)- Дата доступа: 12.06.2020

10. Глава Минприроды о добыче нефти, изменении климата и радиационном мониторинге. - Режим доступа: <https://www.belta.by/society/view/glava-minprirody-o->

dobychе-nefti-izmenenii-klimata-i-radiatsionnom-monitoringe-393381-2020/- Дата  
доступа: 20.07.2020

11. СЕДЬМОЕ НАЦИОНАЛЬНОЕ СООБЩЕНИЕ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ  
В СООТВЕТСТВИИ С ОБЯЗАТЕЛЬСТВАМИ ПО РАМОЧНОЙ КОНВЕНЦИИ  
ООН ОБ ИЗМЕНЕНИИ КЛИМАТА. – Минск 2018- Рэжым доступа:  
[https://www4.unfccc.int/sites/SubmissionsStaging/NationalReports/Documents/92104765\\_](https://www4.unfccc.int/sites/SubmissionsStaging/NationalReports/Documents/92104765_Belarus-NC7-1-AI_BLR_NC7.pdf)  
[Belarus-NC7-1-AI\\_BLR\\_NC7.pdf](https://www4.unfccc.int/sites/SubmissionsStaging/NationalReports/Documents/92104765_Belarus-NC7-1-AI_BLR_NC7.pdf)-Дата доступа: 20.07.2020

12. Аб удзеле Міністра замежных спраў Беларусі У.Макея ў 74-й сесіі  
Генеральнай Асамблеі ААН Крыніца:  
[https://mfa.gov.by/be/press/news\\_mfa/c124293ee9ccc86b.html](https://mfa.gov.by/be/press/news_mfa/c124293ee9ccc86b.html) Рэжым  
[https://mfa.gov.by/be/press/news\\_mfa/c124293ee9ccc86b.html](https://mfa.gov.by/be/press/news_mfa/c124293ee9ccc86b.html) – Дата  
доступа: 30.09.2020

## **ИНДУСТРИАЛЬНЫЙ ПАРК «ВЕЛИКИЙ КАМЕНЬ» КАК ЖЕМЧУЖИНА «ПОЯСА И ПУТИ»**

*А.Т. Гришкевич,  
Белорусский государственный университет,  
пр. Независимости, 4, 220030, г. Минск, Беларусь, [ketty\\_wart@tut.by](mailto:ketty_wart@tut.by)*

*Определена важность развития сотрудничества Республики Беларусь с Китайской  
Народной Республикой в рамках инициативы «Один пояс, один путь» («Пояс и  
путь»), а также в контексте реализации совместного проекта Китайско-  
Белорусский индустриальный парк «Великий камень».*

**Ключевые слова:** «Один пояс, один путь»; «Пояс и путь»; «Великий камень»; развитие  
отношений с Китаем.

## **INDUSTRIAL PARK “GREAT STONE” AS A PEARL OF “BELTS AND ROADS”**

*A.T. Grishkevich,  
Belarusian State University,  
Niezaliežnasci Avenue, 4, 220030, Minsk, Republic of Belarus, [ketty\\_wart@tut.by](mailto:ketty_wart@tut.by)*

The importance of developing cooperation between the Republic of Belarus and the  
People's Republic of China within the framework of the Belt and Road Initiative (Belt and  
Road), as well as in the context of the implementation of the joint project China-Belarus  
Industrial Park Great Stone, was determined.

**Key words:** “One Belt, One Road”; “Belt and Road”; “Great Stone”; development of  
relations with China.

Развитие отношений с Китаем является стратегическим  
направлением внешней политики Беларуси, а участие нашей страны в  
осуществлении инициативы «Один пояс, один путь» делает экономику  
более устойчивой к современным глобальным вызовам.